

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že pisano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Javite nam nemudoma naročnike za 3. številko Zvončka.

Pretresljaji naše državne prosvetne politike.

Po sedmih letih nima naša državna prosvetna politika zaznamovati niti enega prosvetnega zakona, ki bi pripomogel katerikoli stroki šolstva k stabilizaciji prosvetnih razmer.

Prosvetni ministri se menjavajo in z njimi se menjavajo tudi prosvetni programi.

Šolska zakonodaja se ne premakne nikamor v pozitivno smer. Eden minister izdela projekte zakonov in jih predloži narodni skupščini, ki jih napol obdela, pa pride kriza, za njo izprememba in naslednik odtegne projekte ter prične delo znova.

Prosvetne razmere pa postajajo vedno bolj neznozne in nevzdržne ter na podlagi križajočih se odredb vedno bolj podvržene samovolji posameznikov.

Edino eno se je konsekvntno tiralo do viška, to je personalna prosvetna politika, politika personalnih revanž, ki je ubijala šolstvo v njega notranjosti, ki je ubijala vse moderne poletne pouka, ki je ubijala in onemogočevala vsako vsaj delno možno stabilizacijo razmer in mirnega razvoja nacionalnega šolstva in vzgojstva v naši državi v korist naroda.

Vse hujše zlo izključno personalne prosvetne politike, brez istočasne stvarne, načelne prosvetne politike, ki bi stremela za izboljšanjem prosvetnih razmer in upoštevanjem strokovne sposobnosti pri personalnih vprašanjih pa je to, da se je s to personalno politiko vedno bolj korumpiralo učiteljstvo, da se je vzgajalo mesto močnih vzgojnih značajev le servilno strankarsko hlapčevstvo, da se je uvajalo demoralizacijo v prosvetne nastavnike, ki danes grozi okužiti vso našo prosveto in šolstvo v njega bistvu.

Lep preokret se je obetal v tem oziru v zadnjem času. Minister prosvete g. Velja Vukičević si je vzel v program tudi nalogo, da zajezi ta val demoralizacije, ki je preplaval prosvetne nastavnike. Če izvzamemo slučaj oblastnega šolskega nadzornika Schella, ki je sigurno plod intrig v neistinitih informacijah, se je tudi personalna prosvetna politika pričela nagibati k stabilizaciji razmer in je preokrenila na neko moralno, pravno podlago.

Obetala se nam je stvarna prosvetna politika, načelna prosvetna politika, s katero je prosvetni minister hotel izveliči

naš prosvetni voz iz blata, v katerega smo zagazili.

Toda tudi to pot ni še zmagalo strokovno stališče in so zopet zavladali partizanski vplivi in ozirni nad strokovnimi in stvarnimi načeli.

Posledica tega je bila demisija prosvetnega ministra, prva demisija iz stvarnih, načelnih in ne političnih razlogov.

S tem je preokret v naši prosvetni politiki, na škodo širokih plasti našega naroda, zopet odložen. Smatramo pa, da nikakor ne preprečen.

Kot vzrok svoje ostavke je označil prosvetni minister g. Velja Vukičević svojo **prosvetno politiko, v kateri se ni hotel ozirati na malenkostna provincialna stremeljenja.**

Neposredni povod, da je zahteval reformo šolskega pouka, je bila potreba zatvoritve posameznih gimnazij zaradi malega števila in težavnih razmer, v katerih se sploh nahaja naše šolstvo radi pomanjkanja sposobnih učnih moči. Tako ni bilo v Štupu za 8. razred niti enega profesorja. Gimnazija se je vzdrževala s tremi suplenti in le trije predmetni učitelji so mogli izpraševati pri maturi. V Prizrenu je bil isti položaj, a bolje ni bilo v Ohridu, Velesu, Prištini itd. Zato ni čudno, ako se v takih razmerah kritikne kvaliteta dijakov.

Razprava v radikalnem klubu o tej stvari se je v početku vršila o splošnih problemih, tekom nje pa se je pozneje naglašala potreba in možnost prosvetne reforme na povsem novi podlagi. **Ob tej priliki se je naglašala vsestranska želja za pomnožitev naših strokovnih šol. Naše prosvetne prilike niso zadovoljive, kar najbolje dokazujejo podatki o pismenosti našega naroda. Po teh podatkih je bilo leta 1921. v severni Srbiji 34%, v južni Srbiji 16%, v Črni gori 33%, v Dalmaciji 50.5%, v Vojvodini 77.8%, v Bosni in Hercegovini 20.6%, v Hrvaški in Slavoniji 67% in Sloveniji 86% pismenih ljudi, ali povprečno v celi državi 48.5%.**

Za prosveto so se porabljale velike vsote, vendar dosedaj nismo imeli pravega načrta. Namesto da bi pričeli od spodaj z izobraževanjem širokih narodnih slojev, smo pričeli od zgoraj pri univerzah, ki jih imamo kar tri v državi.

svojem zvanju, kakor pokojna Anica. Šola je bila njen življenjski cilj, le v njej se je čutila srečno, kakor ribica v vodi. Zato je tudi v družbi najraje govorila o šoli in šolski mladosti. O njej je veljal rek: »Česar je srce polno, o tem rada usta govore.« Bila je svoji šolski mladini prava duševna mati. Blažila ji je srce, vnela ji je za vse dobro, lepo in plemenito ter jo dvigala moralno in umstveno, kajti bila je sama zelo inteligentna žena. Zato se jo je pa tudi mladina oklepala z žarno ljubeznijo.

Od silnega joka zardele oči orlavske šolske mladine na pogrebni dan so najbolj svedočile, kaj smo izgubili v blagi pokojnici. Oh Anica, zevačoč vrzel puščas za sabo, ko nas ostavljaš za vedno! In baš v sedanji dobi se je moralo to zgoditi, ko je naš stan najbolj potreben sotrudi tvojega kova.

Kako bridko te bomo pogrešali v svojem krogu! Nad vse bridko te bode pogrešala tvoja revna mamica, ki si ji bila solnčni žarek v mukepolnem življenju. Po težki bolezni prikovana na svoj sedež, te ni mogla niti spremljati na tvoji zadnji poti. Ti si ji bila edina opora, zaslomba in tolažba v njeni togi. Tvoja nenadna smrt jo je do skrajnosti užalo-

Koncem leta 1924. smo imeli 7463 osnovnih šol z 17.047 učitelji in 817.529 učenci na 12 milijonov prebivalcev.

Češkoslovaška ima za neznatno večje število prebivalstva nižjih in višjih osnovnih šol 14.669 z 44.450 učitelji in 2.124.702 učenci. Razen tega razpolaga tudi z zasebnimi osnovnimi šolami.

Ogromna razlika, iz katere je razvidna vsa naša zaostalost, je očitna ter bi bilo odveč govoriti o njej.

Srednjih šol smo imeli 112 popolnih in 63 nepopolnih. Število učencev na teh šolah znaša 80.000 v 2063 razredih z 1701 kvalificiranimi učitelji, kar dokazuje, da nimamo niti za vsak razred po enega kvalificiranega učitelja. **Kljub temu se odpirajo nove srednje šole, ne glede na sredstva, s katerimi razpolagamo.**

Iz navedenih razlogov, ki jih je navajal prosvetni minister, je razvidno, da je šlo za veliki, načelni preokret v naši državni prosvetni politiki. Šlo je za preokret in razmah prosvete v korist najširših plasti našega naroda, za razvoj in razmah osnovnega šolstva in za omejitve srednjega šolstva, ki služi pravzaprav le buržuaziji in ustvarja duševni proletarijat. Drugo načelno vprašanje, ki je povzročilo ta nov pretresljaj, je bilo vprašanje podreditve vsega, tudi strokovnega šolstva po en, to je prosvetni resor.

Še o pevskem zboru slovenskega učiteljstva.

»Dvigati razsežen pevski zbor vztrajno proti dovršenosti, tolmačenje najsubtilnejših človeških občutkov v kraljestvu akordov, je bil že davno naš ideal, proti kateremu so stremela naša hrepenjenja.«
Al. Hreščak, na delegacijskem zborovanju v Gorici 1922.

Tudi v osrčju Slovenije so se idealni tovarišice vzdramili in si ustanovili svoj pevski zbor, ki obeta postati elitni slovenski pevski zbor, ki bo ponesel našo moderno pesem širom naše domovine ter ko se izpopolni tudi preko njenih meja.

Poročilo o ustanovitvi je že prinesel »Učiteljski Tovariš«, zato od moje strani odpade.

Ker sem pa imel upogled v spise, ki se nanašajo na organizacijo zbora, naj mi bo dovoljeno napisati nekaj vrstic, čeravno bodo koga razžalile.

Pa tudi usoda našega šolskega zakonika je s tem pretresljajem zopet trpela. Prosvetni minister je dal zadnji projekt zakona o osnovnih šolah v predelavo načelniku za osnovno nastavo in referentom. Ker so ti referenti iz učiteljskih vrst, je bilo dano upanje, da bodo v projekt vnešene tudi vse želje učiteljstva. Istočasno je pa prosvetni minister stavil na poslance radikalnega kluba sledeča vprašanja glede mnenja: 1. Osnovna šola in učna doba. Ali naj se šolanje prične s 6. in 7. letom? 2. Zidanje šol, vzdrževanje šol. 3. Nameščanje, premeščanje in discipliniranje nameščencev. 4. Šolsko nadzorstvo (oblastne in sreske prosvetne vlasti.)

S krizo v prosvetnem resortu je nastal zopet zastoj, ki sigurno ni v interesu šolstva in države. Zastalo je zopet vprašanje stabilizacije naših prosvetnih razmer, ki vedno bolj kriče po uvedbi mirnega dela, brez personalnih sprememb iz zgolj strankarskih ozirov. Zahteva po samo načelni prosvetni politiki je vedno nujnejša, če se hočemo ogniti porazu, ki grozi našemu šolstvu, ako bomo še dolgo hodili po sedanji poti. Odstraniti je na učiteljstvo demoralizujoče vplive, ki so se uvedli s strani uprave z zgrešeno zgolj personalno prosvetno politiko ter dvigniti delo na preosnovi šolstva in ustilitvi pravno-etičnih temeljev naše prosvete.

—k.

»Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani« je razposlalo po ljubljanskih osnovnih in meščanskih šolah okoli 120 okrožnic (Uredništvo se je informiralo pri tovariših o teh okrožnicah, in niti eden ni vedel povedati kaj o njih. — Op. uredn.) z vabilom, naj se priključijo oni tovarišice, ki bi lahko odstopili kako posteljo onim pevcem, ki prihajajo z dežele, če ne brezplačno, pa vsaj proti mali odškodnini. Uspeh: niti eden se ni oglašil. (Glej opazko zgoraj! — Uredn.) Čudno res, da nobeden nima kake postelje za ubogega »hribovca«. Prepričan pa sem, da se naši tovariši z dežele odrežejo vse drugače, ko pridejo meščani k njim. (Tu se vidi, kako potreben je Učiteljski konvikt, ki bi imel tudi nočišča za vnanje člane. Služil bi lahko pevskemu zboru in izobraževalnim tečajem. — Uredn.)

V Trstu smo plačevali 4 do 6 postelj za pevce z dežele. Vsa druga prenočišča so oskrbeli okoličanski tovariši:

LISTEK.

† Anici Cizej-Brišnikovi v slovo!

Dne 6. novembra t. l. se je raznesla širom divne Savinjske doline pretresljiva vest, da je v Št. Rupertu pri Oomilskem preminula naša vrla tovarišica Anica Cizej-Brišnikova, učiteljica na sosedni orlavske osnovni šoli. Zapustila nas je v 39. letu svoje starosti, torej veliko prerano v najlepši dobi človeškega življenja.

Izšolala se je na učiteljsko v solnčni Gorici, kjer so jo vzgojili v zavedno Slovenko in vneto Jugoslovenko. Delovala je potem skupno 19 let v šolski službi, in sicer na osnovnih šolah v Petrovčah, Doberni, Zibiki in pri Sv. Štefanu poleg Šmarja, nazadnje pa polnih 14 let v Orli vasi sredi Savinjske doline. V tem šolskem okoliščju je imela tudi svoj prijazni dom, ki so ga njene negujoče roke ozaljšale z raznobojnimi cveticami. Bila je izredna prijateljica nežnega cvetja.

In kako je učiteljevala? Smelo trdim, da ni kmalu učiteljice, ki bi tako idealno smatrala svoj vzvišeni poklic in tako vneto in požrtvovalno delovala v

stila. Istotako te bo bridko pogrešal tvoj soprog, s katerim sta živela zmerom v lepi harmoniji. On te je cenil, čislal, da, obožaval, kakor malokateri mož svojo zakonsko ženo. Bridko te bo pogrešala orlavska šolska mladina, ki si ji bila tako rekoč zvezda vodnica, pripravljajoč jo za pot v življenje. Trpko bodo občutili tvojo izgubo tudi tvoje stanovske tovarišice in tovariši, združeni v Savinjskem učiteljskem društvu, pri kojem si mnogo let marljivo in vestno oskrbovala posle društvene tajnice.

V zadnjem času pa si ob vsakem zborovanju društvence rade volje sprejela v svoje okrilje, po istem jih telesno izdatno krepila, ne oziraje se na svoje rahlo zdravje in težave takega posla za tebe že itak močno zaposleno hišno gospodinjino.

Bridko te bodo pogrešali vsi znanci in prijatelji, ki so kljub skrajno slabemu vremenu v ogromnem številu prihiteli na tvoj pogreb, da vzemo od tebe slovo ter ti izkažejo zadnjo ljubav, posuli tvojo rakev in tvojo gomilo z neštevilnimi šopki, venci in cvetkami. — Naši trpki bolisti nad izgubo blage Anice je dal najprej duška g. župnik Gomilski, ki je v podružni cerkvi sv. Ruperta v lepem

govoru označil osebne vrline blage pokojnice in slavil njene zasluge na polju vzgoje in pouka. Ob odprtem grobu pa so se v ganljivih besedah od nje poslovili tovariš M. Zdošek v imenu Savinjskega učiteljskega društva tovarišica Ahtikova v imenu stanovskih tovarišic in sorojakinj, naposled pa še deklica imenom orlavske šolske mladine. Skoro nobeno oko pri tem ni ostalo suho. Prispela sta na pogreb tudi dva pevka zbora iz soseščine, ki sta zapela rajni Anici v slovo, vsak po eno pretresljivo žalostinko. Pokojnica je bila namreč sama odlična pevka. Njenega zvonkega soprana ne pozabimo vse žive dni. Naposled pa so ji zbrani učitelji-pevci kaj ubrano zapeli ganljivo »Narodno nagrobnico«. — Tako si torej draga Anica končala tek svojega življenja. Preobilo trudapolno delo je prezgodaj izčrpalo tvoje telesne moči. Odpočij se sedaj od napornega dela v jugoslovenski zemlji, ki si jo tako iskreno ljubila! Spavaj v njej mirno, snivaj sladko do svidenja nad zvezdami! Mi pa te vsi, prav vsi ohranimo v najblajšem spominu.

—r.

Obdarujte deco za Miklavža s knjigami iz založbe Učiteljske tiskarne!